עורכי דין לקידום
מנהל תקין

מוניטור השקיפות 2025

בחינת רמת השקיפות בפעילות הרשויות המקומיות הערביות
לפי אתרי האינטרנט והדפים ברשתות החברתיות

04-6565090
04-6565089
ת.ד. 50971, נצרת 16000
Office@LawGG.org
www.lawgg.org

מנהל פרויקט "מוניטור השקיפות 2025": עו"ד מוחמד קדח

עיצוב: Hilwi Studio

עקבו אחרינו:

lawyersforgoodgovernance

lawyers for good governance

עורכי דין לקידום מנהל תקין

כל הזכויות שמורות לעמותת עורכי דין לקידום מנהל תקין (ע"ר)
דצמבר, 2025

תוכן עניינים

פתח דבר 5

עיקרון השקיפות 6

השקיפות באתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות 7

מתודולוגיה 9

תמצית הממצאים 12

ריכוז התוצאות הסופיות 14

פריטים מהותיים המעוגנים בדין 16

פריטים משניים המעוגנים בדין 23

נושאים מהותיים שאינם מעוגנים בדין 25

השקיפות ברשתות החברתיות 26

בדיקה כמותית להפעלת דפים ברשתות החברתיות 27

בחינת תדירות הפרסום בעיריות והמועצות המקומיות הערביות הגדולות 28

בחינת תוכן הפרסומים בעיריות והמועצות המקומיות הערביות הגדולות 30

מסקנות וסיכום 33

נספח 37

פתח דבר

עם סיום השנה הנוכחית (2025), אנחנו מפרסמים את הדוח התשיעי במסגרת פרויקט מו־ניטור השקיפות של עמותת "עורכי דין לקידום מנהל תקין", בו מוצגת תמונת מצב מקיפה ביחס לרמת השקיפות בעבודת הרשויות המקומיות הערביות, בדגש על החובות הקבועות בדין מתחום זה, דרך בחינת אתרי האינטרנט של הרשויות.

העמותה מאמינה כי לשקיפות תפקיד מרכזי בחיזוק המנהל התקין ויסודות הדמוקרטיה, בהיותה הכלי המרכזי שמאפשר לציבור לעקוב אחר פעילות הרשות ולגבש עמדה אודות פעילותה. בה בעת, השקיפות מעודדת את הרשות לטייב התנהלותה ולהגדיל את רמת המ־עורבות האזרחית. כמו כן, אור השמש מרתיע את הרשויות והעובדים מהתנהלות מושחתת ולא חוקית.

מוניטור השקיפות מהווה את הרכיב המשלים לפעילות העמותה באפיקים המשפטיים. במס־גרת זו, העמותה עוקבת באופן שוטף אחר אתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות הערביות ומאיצה בהן לפעול בהתאם להוראות הדין. במקרים הנדרשים, העמותה פונה לערכאות לשם קידום השקיפות וזכות הציבור לדעת.

המטרה של מוניטור השקיפות השנתי היא עידוד הרשויות המקומיות לקדם שקיפות ולפ־רסם את פריטי המידע והמסמכים המרכזיים לעיון הציבור, בתקווה כי הפרסום הפומבי של המחקר יזרז את הרשויות לתקן את הטעון תיקון ולפעול ברמת שקיפות גבוהה יותר. הצגת תמונה פרטנית אודות כל אחת מהרשויות נועדה לאפשר מנגנון השוואה בין הרשויות השו־נות, ולתמרץ את הרשויות לצעוד באותה הדרך של רשויות אחרות שזכו לדירוג גבוה יותר.

ממצאי הדוח, כמו בשנים קודמות, מלמדים על עלייה הדרגתית ומתמדת ברמת השקיפות באתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות, אולם התמונה הכללית שהדוח מעלה אינה משבי־עה רצון. עד היום, וחרף פשטות המשימה שמתמצה בהפעלת אתר אינטרנט ופרסום פריטי מידע, נכשל מספר לא קטן של רשויות במשימה זו. עיריות ומועצות אינן מפרסמות מידע בסיסי ביחס לישיבותיהן, ענייניהן המנהליים והתקציביים, ופריטי מידע חיוניים אחרים.

מציאות זו משקפת את מידת הרשלנות בעבודתן של אותן רשויות ואדישותן לאינטרס הציבו־רי בעדכון התושב על המתרחש בין כתליהן. דומה כי ברשויות אלה, טרם השתרשה התפיסה לפיה הרשות המקומית והמידע שברשותה הם קניינו של הציבור, והן מתנהלות משל היו קניינו של ראש הרשות, חברי הקואליציה ומקורביהם.

חרף זאת, אנו מברכים על עשייתן של קבוצת רשויות הפועלות בהתמדה להעלאת רמת השקיפות באתריהן באינטרנט, ועולות באופן הדרגתי בדירוג של מוניטור השקיפות. בהקשר זה נציין לשבח את ההישג של עיריית כפר קרע, שזכתה השנה לציון של 92%, שהוא הציון הגבוה ביותר לו זכתה רשות מקומית מאז תחילת פרויקט זה בשנת 2017. הצלחה זו היא פרי של שיתוף פעולה בין הנהלת הרשות, עובדיה והמחלקות השונות, ואנו מקווים כי העירייה תשמור על רמת שקיפות ראויה זו וכי הדבר יתרום לשיפור עבודתה ושירותיה.

הצלחתן של רשויות אלה מוכיחה כי משימה זו, כמו עניינים אחרים בשלטון המקומי, אינה בלתי אפשרית, אך מותנית ברצון ובעבודה מקצועית.

בכבוד רב,

נדאל חאיק, עו"ד
מנכ"ל עמותת עורכי דין לקידום
מנהל תקין (ע"ר)

מוחמד קדח, עו"ד
מנהל פרויקט
"מוניטור השקיפות 2025"

עיקרון השקיפות

עיקרון השקיפות מחייב את הרשויות הציבוריות לחשוף לעיני הציבור את הליכי קבלת ההחלטות ואת המסמכים והמידע המצויים ברשותן ובראשם מסמכים בעניין ההתנהלות הכספית והארגונית. בראשית דרכו, מושג השקיפות התפתח מתוך הקריאות לרפורמות בממשל שהתבססו תחילה על הרעיון של קשר ישיר בין הגינות ויושר לממשל תקין. הצי־ פייה הייתה שממשל תקין אינו תחום לניהול אפקטיבי ויעיל אלא גם ניהול הוגן שיש בו כדי להעניק חותם של לגיטימיות לממשל.

כיום, הדגש בשקיפות אינו מוגבל לרעיון של ייצוגיות ולגיטימיות הממשל אלא גם לרעיון של העצמת הפרט, במובן זה ששקיפות מאפשרת לתושב ליטול חלק פעיל יותר בתהליך הדמוקרטי. בנוסף, שקיפות נתפסת כיום ככלי ביקורת מרכזי להפעלת פיקוח ובקרה מצד הציבור הרחב על פעילות המוסדות הציבוריים.[1]

את עיקרון השקיפות ניתן ליישם הן באמצעות מתן אפשרות לציבור הרחב לפנות לר־ שויות הציבוריות בבקשה לקבלת מידע ומסמכים והן באמצעות פרסום מידע יזום מצד הרשויות. בישראל, הדין קובע שני סוגים של חובות בתחום השקיפות: הראשון הוא חובת מסירת מידע לציבור בעקבות בקשת מידע שמופנית לרשות, והשני הוא חובות פרסום שונות שנקבעו בחוק המחייבות את הרשויות לפרסם מידע ונתונים באתר האינטרנט, בעיתונים ובלוחות מודעות. אין חולק כי בעשורים האחרונים הפכה רשת האינטרנט לכלי המרכזי לקבלת שירותים וזרימת מידע בכל תחומי החיים, והדברים נכונים גם לגופים הציבוריים. במסגרת זו, מדינות רבות שואפות ליישום הרעיון של ממשל פתוח וזמין (E-GOVERNMENT) המאפשר הנגשת מידע והנגשת שירותים דרך האינטרנט, כפי שלא היה מעולם.

כאמור, החוק מחייב את הרשויות בחובות מגוונות להבטחת פעילות שקופה תחת עינו הפקוחה של הציבור. בצד זאת, ראוי להדגיש כי היעדר חובה חוקית מפורשת אינו מונע פרסום מידע לציבור. במובן זה, החובות החוקיות הן הסף התחתון של הפרסומים הנדר־ שים וכל פרסום ויוזמה המקדמים את שקיפות העשייה מבורכים ומביאים ליישום עיקרון השקיפות כערך על המלווה את כל הפעילות הציבורית.

1. להרחבה ראו פסקי הדין של בית המשפט העליון: עע"ם 9135/03 המועצה להשכלה גבוהה נ' הוצאת עיתון הארץ, פ"ד ס(4) 217, 233 (2006); עע"מ 8282/02 הוצאות עיתון "הארץ" בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל – משרד מבקר המדינה, פ"ד נח(1) 465, 471 (2003).

השקיפות באתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות

חובות השקיפות החלות על רשויות מקומיות ככלל, וחובות השקיפות לעניין פרסום מידע ומסמכים באתרי האינטרנט בפרט, מעוגנות בדברי חקיקה שונים. חרף העובדה כי בהיבט החוקי הרשויות המקומיות אינן מחויבות בפרסום מידע ומסמכים מעבר לאלה שנקבעו בדין, נזכיר כי פעילות שקופה היא ערך עצמאי אף במנותק מהוראות הדין, ולעניין זה נכון יהיה לומר "כל המרבה הרי זה משבח".

הוראת הדין המכוננת את חובת העיריות להקים אתרי אינטרנט היא סעיף 248ב לפקודת העיריות [נוסח חדש] שהתווספה לפקודה במסגרת תיקון חקיקה משנת 2007. ההוראה חלה גם על מועצות מקומיות ואזוריות מכוח סעיף 13ו לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש]. על-פי הוראה זו חלה חובה על כלל הרשויות המקומיות להקים אתר אינטרנט "נגיש לציבור ללא תשלום" (כך לשון ההוראה) תוך שנה מיום התיקון (עד שנת 2009). אשר לתכני האתר, קובעת ההוראה שני סעיפי משנה: האחד הינו סעיף סל כללי המחייב את הרשות המקומית לפרסם באתר "מידע שעליה לפרסם" בעיתון או ברשומות. כך, ולהמחשה, מאחר שהרשויות המקומיות מחויבות בפרסום חוקי העזר, תמצית התקציב המאושר, תמצית הדוחות הכספיים השנתיים ומכרזים פומביים להתקשרויות עם ספקים וקבלת עובדים בעיתונות או ברשומות, הרי שחלה עליהן חובה לפרסם מידע זה גם באתר; השני הינו סעיף ממוקד המחייב את הרשות המקומית לפרסם פרוטוקולים והקלטות (או תמלילים) של ישיבות המליאה המתקיימות בדלתיים פתוחות.

בצדה של הוראת סעיף 248ב הנזכרת, קיימות הוראות נוספות בדברי חקיקה שונים המחייבות רשויות מקומיות בפרסום מידע קונקרטי באתר האינטרנט. ראש וראשון לדברי חקיקה אלה הינו חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 החובק בין הוראותיו רשימה לא מבוטלת של מסמכים ופריטי מידע שיש לפרסם באתר. כך, סעיף 5(א) לחוק חופש המידע ותקנות חוק חופש המידע, התשנ"ט-1999 (להלן: "התקנות") מחייבים כל רשות מקומית בפרסום דין וחשבון שנתי שיכלול מידע על אודות פעילותה ותחומי אחריותה והסבר על תפקידיה וסמכויותיה. בין היתר, קובעות התקנות כי הדוח יכלול את פירוט מבנה הרשות הציבורית, אגפיה, יחידותיה ויחידות הסמך שלה; תקציב הרשות הציבורית לשנה הנוכחית; מענה של הרשות ודרכי ההתקשרות עמה; תמיכה שנתנה הרשות למוסדות ציבור בשנה החולפת, לרבות שם המוסד והיקף התמיכה שניתנה.

בנוסף, מעגן סעיף 5(א) לחוק חופש המידע את חובת הרשות המקומית לפרסם דיווח שנתי של הממונה על-פי חוק חופש המידע ברשות, ואילו סעיף 7(א) לתקנות חופש המידע (אגרות), התשנ"ט-1999 מחייב לפרסם מידע בדבר דרכי תשלום אגרות חופש המידע.

מעבר לכל אלה, ניתן למצוא חובות פרסום נוספות בחוקים נוספים הקשורים לפעילות המוניציפאלית: תקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009 מחייבות פרסום פריטי מידע הנוגעים לאיכות הסביבה; סעיפים 34 ו-91 לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013

מורים על פרסום מידע על התאמות נגישות שבוצעו ופרטי רכז הנגישות; סעיף 9ג לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 מחייב פרסום תכנית שנתית להעס־קת אנשים עם מוגבלות; סעיף 8 לחוק הרשויות המקומיות (מנהל יחידת נוער ומועצת תלמידים ונוער), התשע"א-2011 מורה על פרסום מידע באשר למועצת תלמידים ונוער; סעיפים 15 ו-17 לחוק הרשויות המקומיות (ממונה על תלונות הציבור), התשס"ח-2008 מחייבים לפרסם את דיווח הממונה על תלונות הציבור ברשות; סעיף 24(ה) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 מורה על פרסום תמצית תקציב הוועדה המקומית/המרחבית לת־כנון ובניה שבה חברה הרשות המקומית; וסעיף 3ג7 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 מורה על פרסום מידע בדבר תנאים ודרישות בעניין רישוי עסקים.

סיכום האמור הינו פשוט – על כל רשות מקומית מוטלת חובה בת שני שלבים: הראשון, הקמת אתר אינטרנט; והשני, הזנת אתר האינטרנט בחומרים ובמידע הקבועים בדין. החו־בה הכפולה מלמדת גם כי עצם הקמת האתר אינה מספקת ואין בה כדי לקדם את ערכי השקיפות. רק לאחר השלמת יישום השלב השני, פרסום המידע והמסמכים, תמומשנה הוראות הדין ויקודמו ערכי השקיפות וזכות הציבור לדעת.

מתודולוגיה

דוח זה מבקש לתת תמונה רחבה ככל האפשר על רמת השקיפות ברשויות המקומיות הערביות ולכן נבדקו אתרי האינטרנט של כל הרשויות המקומיות הערביות בישראל.

במרכזו של הדוח ניצבת בחינה של עמידת הרשויות המקומיות הערביות בהוראות הדין המחייבות פרסום מידע ומסמכים שונים באתרי האינטרנט. מאחר שהוראות הדין זהות לכל הרשויות המקומיות, הרי שבחינת היישום בכל רשות ורשות מאפשרת למקם את הרשויות על סולם אובייקטיבי אחיד ולהשוות ביניהן.

איסוף הנתונים ובדיקת קיומן של הוראות הנוגעות לשקיפות באתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות, נעשו ונערכו בתקופה שבין 13.11.2025 ועד 17.12.2025. כל אתר נבדק במועד אקראי במהלך תקופה זו.

במהלך הבדיקה, בחנו את פרסומם של שני סוגי מידע באתר האינטרנט של כל רשות ורשות: הראשון, מידע שעל הרשות לפרסם באתר האינטרנט שלה בהתאם להוראות הדין ומכוח החוקים השונים שהתייחסנו אליהם בפרק הקודם; השני, מידע מהותי, שעל אף שהרשות איננה מחויבת לפי דין לפרסם, הוא אינו פחות חשוב ופרסומו חיוני ומתבקש (רשימת פריטי המידע המלאים שנבדקו מופיעה בנספח לדוח).

פריטי המידע חולקו לשלושה חלקים עם ניקוד שונה לכל חלק:

החלק הראשון מכיל פריטי מידע **מרכזיים** המעוגנים בדין והמונים 20 במספר. קיומו של אחד הפריטים הללו באתר האינטרנט של הרשות מזכה אותה ב-6 נקודות. חלק מהפריטים הללו (8 במספר) יזכו את הרשות ב-3 נקודות נוספות אם פורסם מידע משנים קודמות. לדוגמא: מידע על שיעורי הארנונה ומועד תשלומה יכול שיזכה את הרשות ב-6 נקודות אם המידע קיים לשנת 2025 בלבד, ב-3 נקודות אם המידע קיים לשנתיים הקודמות בלבד, או במלוא הניקוד של 9 נקודות אם המידע קיים גם לשנה הנוכחית וגם לשנים קודמות.

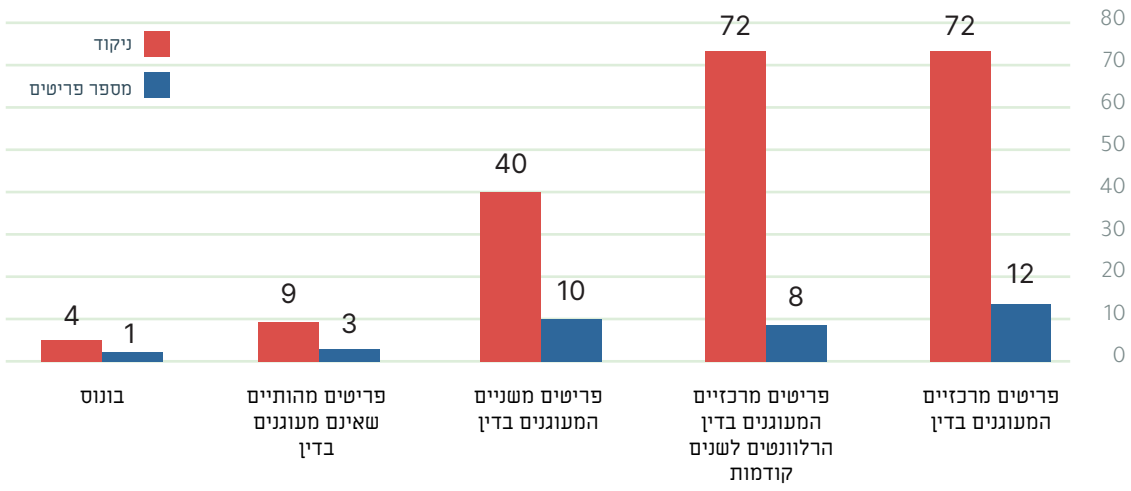
החלק השני מכיל פריטים **משניים** המעוגנים בדין והמונים 10 במספר. קיומו של אחד הפריטים הללו באתר האינטרנט של הרשות מזכה אותה ב-4 נקודות.

החלק השלישי מכיל **פריטים מהותיים נוספים שאינם מעוגנים בדין** והמונים 3 במספר. קיומו של אחד הפריטים הללו באתר האינטרנט של הרשות מזכה אותה ב-2 נקודות. ככל שהפריט קיים לשנתיים הקודמות תזכה הרשות בנקודה נוספת. לטעמנו, עצם העובדה שפריטים אלו אינם מעוגנים בדין אינה פוטרת את הרשות מפרסומם כחלק מהחובה הכללית לנהוג בשקיפות.

למרות האמור, ולשם שמירה על מדד אובייקטיבי ואחיד לכל, ולמען ההגינות, הענקנו לפריטים הללו ניקוד נמוך מן הניקוד שניתן לפריטים המעוגנים בדין. החלטתנו להוסיף את הפריטים הללו למדד נשענת על התפיסה כי החובות הקבועות בדין אינן בגדר רף מקסימלי שמאחוריו יכולה הרשות להסתתר ולטעון כי קיימה כל חובותיה כלפי הציבור. אנו סבורים כי על הרשויות לפעול, מעצם היותן גופים שכל תכליתם לשרת את הציבור, במלוא המרץ לטובת אותו הציבור ובין היתר להתנהל בשקיפות מרבית, גם בהיעדר חובה חוקית פורמאלית.

מעבר לאמור, ניתן ניקוד נוסף (עד 4 נקודות) לחלק מהרשויות בהתאם להערכת צוות העמותה, בגין פרסום מידע רחב ומקיף שלא פורסם על-ידי רשויות אחרות, או בגין יוזמות של הרשות להגברת השקיפות. למשל, ניתן ניקוד נוסף כהערכה על פרסום תוכניות עבודה של יחידות הרשות או הסבר נרחב בנוגע לעבודתן, פרסום מסמכי מדיניות שהתוותה הרשות ליישום הוראות הדין בתחומים מסוימים, וכדומה.

תרשים 1: חלוקת הפריטים שנבדקו והניקוד שניתן לכל חלק

סך הניקוד המקסימלי שהרשות יכולה לצבור הוא 197 נקודות (193 נקודות במסגרת הסעיפים שנבדקו, ו-4 נקודות נוספות שניתן לצבור נוכח פרסום מידע ייחודי שאין חובה בדין לפרסמו ויוזמות ייחודיות להגברת השקיפות). לאחר הבדיקה וקידוד הממצאים ניתנו לכל רשות שני ציונים סופיים: **האחד**, סך הנקודות שצברה; **והשני**, השיעור היחסי של הנקודות שצברה מתוך כלל הנקודות האפשריות.[2]

2. ניתן לפנות לעמותה ולקבל את טבלת ה-EXCEL המלאה אשר מכילה את מלוא המידע באשר לקיומם או חוסר קיומם של הפרמטרים של השקיפות אשר נבדקו עבור כל רשות.

לאחר השלמת הבדיקה, חולקו הרשויות לשלוש קבוצות בהתאם לתוצאה היחסית המ־שוקללת שצברו: רשויות שצברו מעל 65% מהניקוד המקסימלי; רשויות שצברו 50% עד 65%; ורשויות שצברו מתחת ל-50%.

חשוב לציין כי אין תכלית המדד לחלק ציונים לרשויות המקומיות. הניקוד במקרה זה אינו היעד אלא הכלי. כלי שמאפשר לרשויות, למשרדי הממשלה ולכלל הציבור לקבל תמונה מלאה וממצה על מידת השקיפות של הרשויות המקומיות הערביות. הכלי גם מאפשר השוואה בין הרשויות המקומיות, זיהוי מגמות ואיתור קשיים מיוחדים.

תמצית הממצאים

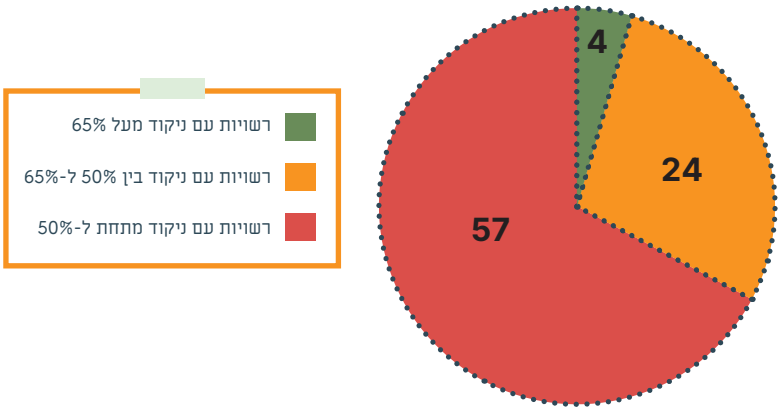
ממצאים כלליים

הבדיקה העלתה כי ארבע רשויות מקומיות, הן הרשויות: כפר קרע, יפיע, אכסאל ובו־עיינה נג'ידאת, נמנו עם הקבוצה הראשונה וקיבלו ציון העולה על 65%. 24 רשויות זכו לציון הנע בין 50%-65%, ויתר הרשויות (57 רשויות) קיבלו ציון מתחת ל-50%.

הרשויות המקומיות שנכללו בקבוצה השנייה וזכו לציון הנע בין 50% ל-65% הן המו־עצות: ערערה, ג'סר אל-זרקא, כסרא סמיע, כסייפה, מעלה עירון, כפר ברא, אעבלין, עילבון, אבו גוש, כאבול, משהד, נווה מדבר, כפר יאסיף, ע'ג'ר, מג'ד אל-כרום, נחף, שגב שלום, ביר אל-מכסור, דיר אל-אסד ודאלית אל-כרמל, והעיריות: רהט, סח'נין, טמרה ובאקה אל-ג'רביה.

השנה, בניגוד לשנים קודמות, לא היו רשויות שפעלו ללא אתר אינטרנט, והיינו עדים לע־לייה משמעותית במספר הרשויות שנמנו עם הקבוצה הראשונה והשנייה. העירייה שזכתה לדירוג הגבוה ביותר, כפי שציינו קודם, היא עיריית כפר קרע, שקיבלה ציון של 92% - הציון הגבוה ביותר שקיבלה רשות מקומית מאז תחילת פרויקט מוניטור השקיפות.

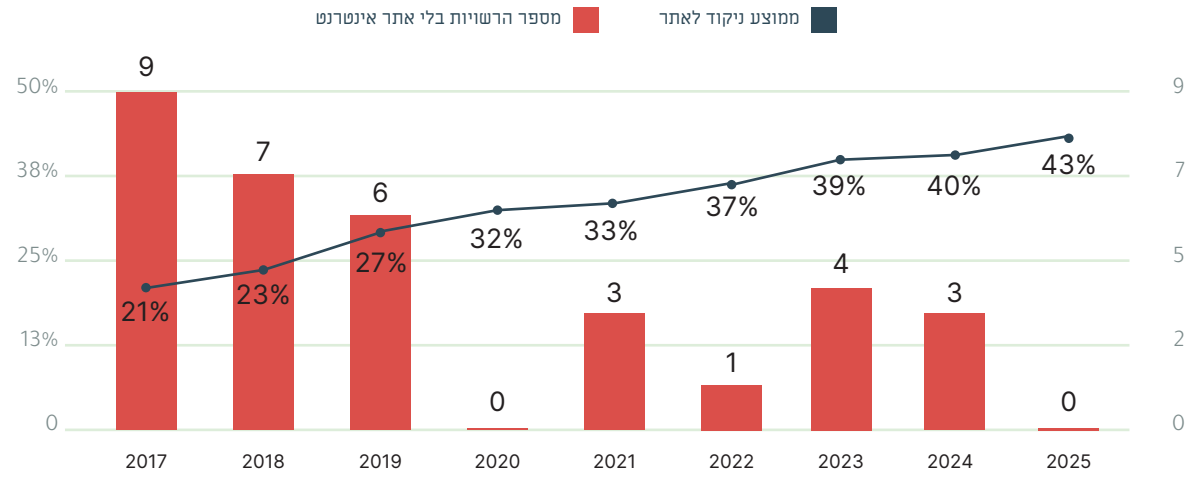
תרשים 2: חלוקת אתרי האינטרנט של הרשויות המקומיות הערביות לקבוצות לפי תוצאות הבדיקה

התוצאות מצביעות על פער משמעותי בין שתי קבוצות: רשויות המקפידות על רמת שקי־פות ראויה, ורשויות שמחזיקות אתרים חלולים, בהם נמצא מידע מצומצם ודל ביותר או מידע שלא עודכן מזה מספר שנים.

חרף האמור, במכלול, הממוצע השנתי של כל הרשויות נמצא בעלייה מתמדת, אם כי בקצב איטי. הממוצע השנה עמד על 43%, בהשוואה ל-21% בדוח מוניטור השקיפות השנתי הראשון שפורסם בשנת 2017. בהשוואה לשנה הקודמת (2024), עלה הממוצע השנתי של כלל הרשויות ב-3%.

תרשים 3: מספר הרשויות ללא אתר וממוצע הנקודות לאתרי הרשויות לאורך השנים

ריכוז התוצאות הסופיות

הטבלה מציגה את התוצאות הסופיות (באחוזים) והשינוי בניקוד הכולל בהשוואה לשנה שעברה

הרשות המקומית	ציון שנת 2025	השינוי לעומת השנה הקודמת
כפר קרע	92%	18%
יפיע	69%	-8%
אכסאל	67%	22%
בועיינה נוג'ידאת	66%	23%
ג'סר א זרקא	62%	34%
ערערה	62%	28%
כסרא-סמיע	62%	23%
רהט	59%	12%
כסייפה	58%	9%
מעלה עירון	58%	37%
סח'נין	58%	9%
טמרה	57%	7%
כפר ברא	56%	12%
עילבון	55%	-10%
אבו גוש	55%	23%
אעבלין	55%	-8%
כאבול	55%	10%
משהד	53%	-7%
נווה מדבר	53%	8%
כפר יאסיף	53%	-9%
ע'ג'ר	53%	53%
מג'ד אל כרום	52%	0%
נחף	52%	4%
שגב שלום	52%	5%
באקה אל ג'רביה	51%	13%
ביר אל מכסור	51%	4%

הרשות המקומית	ציון שנת 2025	השינוי לעומת השנה הקודמת
דיר אל אסד	50%	-1%
דאלית אל כרמל	50%	19%
אום אל-פחם	49%	-3%
זרזיר	48%	2%
טייבה	48%	2%
בית ג'ן	47%	24%
טירה	47%	16%
כפר כמא	47%	-7%
מסעדה	47%	47%
ערערה בנגב	46%	3%
פסוטה	46%	0%
אל בטוף	45%	22%
ג'דיידה מכר	45%	-4%
בסמ"ה	45%	0%
חורה	45%	6%
עראבה	45%	-8%
עין מאה'ל	43%	7%
עספיא	43%	5%
בסמת טבעון	42%	11%
לקיה	42%	4%
יאנוח ג'ת	42%	5%
מג'דל שמס	42%	-8%
כאוכב אבו אל-היג'א	42%	-4%
ג'ת	41%	5%
כפר קאסם	41%	-11%
מזרעה	41%	12%

הרשות המקומית	ציון שנת 2025	השינוי לעומת השנה הקודמת
כפר כנא	40%	-2%
דיר חנא	39%	-3%
ג'לג'וליה	39%	-17%
טורעאן	39%	-17%
עין קנייא	37%	-19%
עילוט	37%	4%
פקיעין	37%	7%
שפרעם	37%	3%
ריינה	36%	5%
בוקעאתה	35%	-10%
נצרת	35%	-2%
שבלי-אום אל ג'נם	34%	-8%
פורייידיס	34%	2%
זמר	34%	7%
ביענה	33%	-6%
קלנסווה	33%	-6%
אבו סנאן	32%	-2%

הרשות המקומית	ציון שנת 2025	השינוי לעומת השנה הקודמת
'בוסתאן אל מרג	32%	1%
אל קסום	31%	-13%
חורפיש	30%	-7%
כעביה טבאש-חג'אג'רה	29%	-3%
מגאר	28%	-17%
מעיליא	28%	-7%
תל שבע	28%	-1%
ראמה	27%	3%
גוש חלב	27%	-4%
ירכא	24%	-9%
ג'וליס	24%	-13%
שעב	21%	-11%
סאג'ור	21%	3%
דבוריה	17%	-27%
כפר מנדא	11%	11%
טובא זנגריה	1%	1%

מעבר לממצאים הכלליים, המדברים בעד עצמם, נתייחס בפרק הבא בהרחבה לחלק מהממצאים ונתמקד במספר נושאים נבחרים שיש בהם כדי להציג תמונה נרחבת ומעמיקה יותר באשר לאופן שבו רשויות מקומיות ערביות מתייחסות לערך השקיפות.

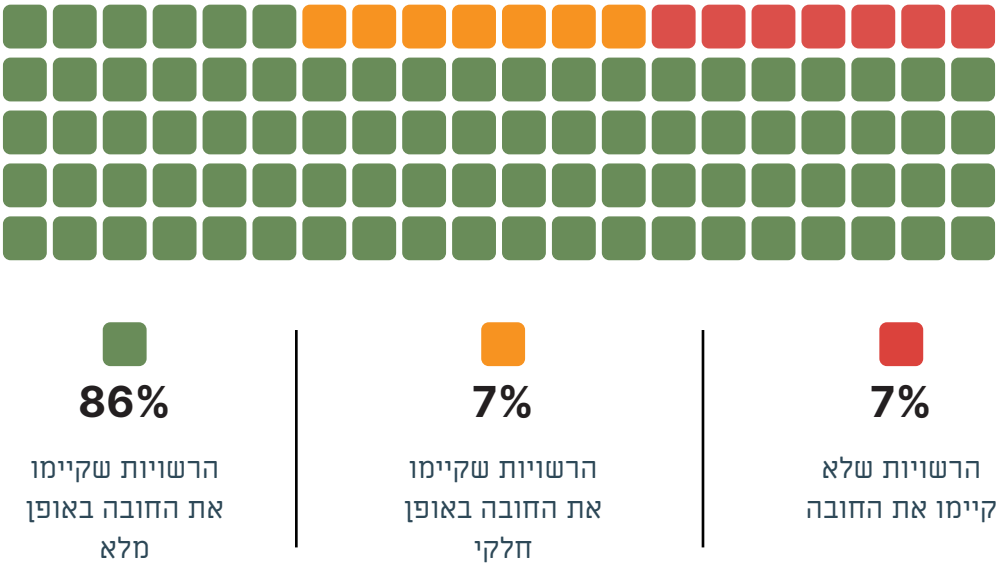
פריטים מהותיים המעוגנים בדין

פרסום שוטף של המכרזים לקליטת עובדים ברשויות המקומיות

הדין כיום מחייב רשויות מקומיות לפרסם מכרזים לקליטת עובדים בעיתונים, על לוח המודעות של הרשות ובאתר האינטרנט שלה. יעילות הפרסום בעיתונים בימינו אלה מוטלת בספק רב, הן נוכח התפוצה המצומצמת של העיתונות הכתובה והן נוכח העובדה כי הציבור צורך את המידע בעיקר דרך העולם הדיגיטאלי. לפיכך, פרסום באתר יחשוף את המודעות לציבור רחב יותר וכתוצאה מכך יגדיל את מאגר המועמדים ויביא לקליטת מועמדים איכותיים יותר.

86% מהרשויות המקומיות הערביות פרסמו מידע זה באופן מלא, **7%** מהרשויות עשו זאת באופן חלקי, ו-**7%** מהרשויות לא פרסמו כל מכרז באתר.

תרשים 4: פרסום שוטף של המכרזים לקליטת עובדים

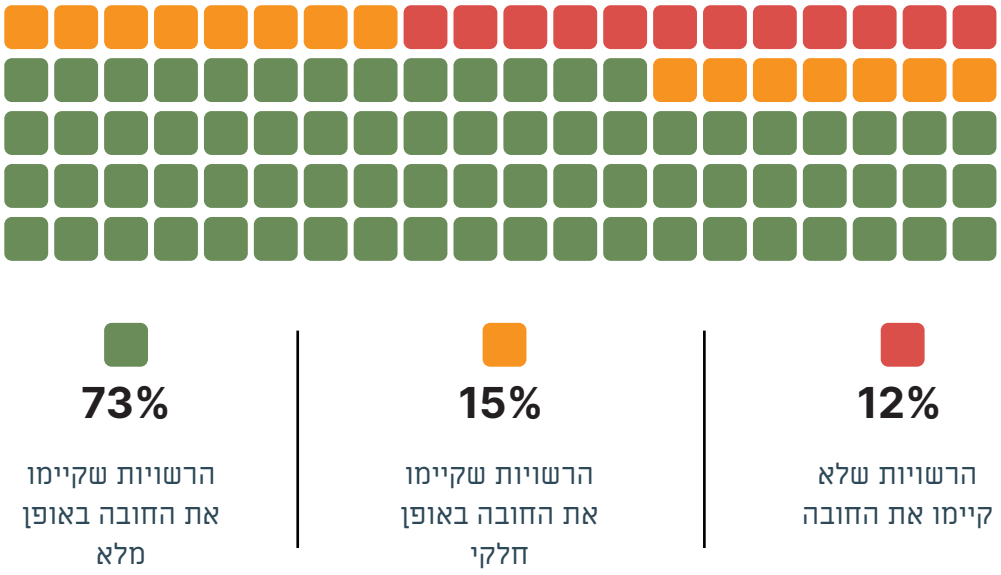
בהשוואה לנתוני שנים קודמות, ישנה עלייה בשיעור הרשויות שמפרסמות את מכרזיהן באינטרנט. ברוב הרשויות הדבר הפך על-פניו לחלק משגרת העבודה, וזו בהחלט התקדמות מבורכת.

חוקי העזר של הרשות

סמכויותיה של הרשות המקומית כוללות חקיקת חוקי עזר שיש בהם כדי לקדם ולייעל את עבודת הרשות. בין היתר, נוהגות הרשויות המקומיות לחוקק חקיקה לשם הבטחת הארגון והסדר ביישוב, שמירה על הניקיון, הבטחת שעות מנוחה והגנה על איכות הסביבה. חוקי העזר משפיעים במישרין על חיי התושבים ומכאן הצורך החיוני בפרסום החוקים באתר האינטרנט.

73% מהרשויות המקומיות הערביות קיימו חובה זו במלואה, **15%** מהרשויות קיימו חובה זו באופן חלקי (אלה בעיקר ציינו שמות חוקי העזר של הרשות מבלי לפרסמם), ו-**12%** מהרשויות לא קיימו חובה זו.

תרשים 5: פרסום חוקי העזר של הרשות

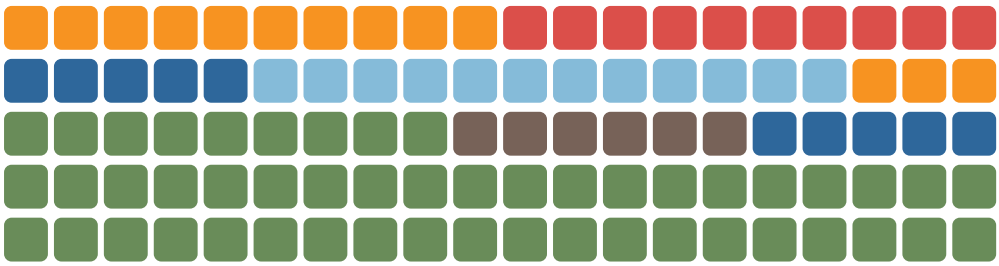

שיעורי הארנונה ומועד תשלומה

ארנונה היא המס העירוני המרכזי שהרשות המקומית מטילה על תושביה. ההכנסות מג־ביית מס הארנונה הן חלק ניכר מההכנסות השנתיות לכל רשות מקומית אשר עתידות לשמש את הרשות לקידום טובת הכלל. החובה לשלם ארנונה מוטלת על כל בעל נכס ביישוב וגובה המס משתנה בהתאם לשימוש הנעשה בנכס (ארנונה לעסקים היא גבוהה משמעותית מארנונה למגורים). על רקע זה, ברור כי לתושבים הזכות לעיין בצו הארנונה המרכז את שיעורי הארנונה לכל סוגי הנכסים ולקבל פירוט מלא באשר למועדי התשלום ואפשרויות פריסת השומה לתשלומים. בנוסף לכך, חשוב שמידע על גובה הארנונה יהיה נגיש גם עבור שנים קודמות, על מנת לאפשר לציבור לערוך השוואות ולנתח את המידע.

55% מהרשויות המקומיות הערביות פרסמו את שיעורי הארנונה ומועדי תשלומה עבור שנה זו והעמידו מידע זה לציבור גם עבור שנה אחת קודמת לפחות, **10%** מהרשויות פר־סמו שיעורי הארנונה ומועדי תשלומה עבור שנה זו בלבד, **25%** מהרשויות העמידו מידע זה לציבור עבור לפחות אחת מהשנתיים הקודמות (ללא מידע מהשנה הנוכחית). כל שאר הרשויות, המהוות **10%**, לא קיימו חובה זו כלל.

תרשים 6: פרסום שיעורי הארנונה ומועד תשלומה

10% הרשויות שלא קיימו את החובה כלל

13% הרשויות שקיימו חובה זו עבור שנה קודמת בלבד

12% הרשויות שקיימו חובה זו עבור שנתיים קודמות בלבד

10% הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית בלבד

6% הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית ושנה קודמת

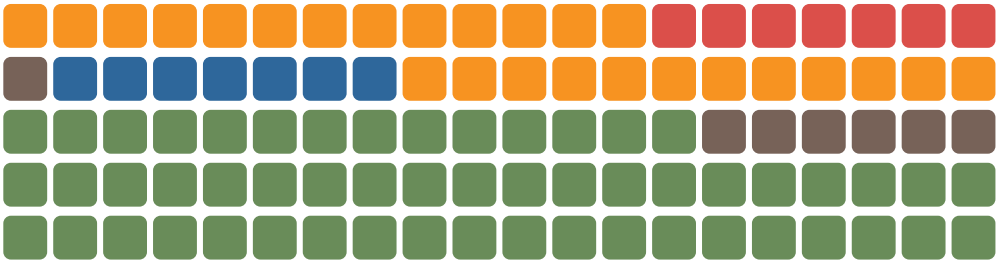
49% הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית והשנתיים הקודמות

פרוטוקולים של ישיבות מועצת הרשות בדלתיים פתוחות

פרוטוקול ישיבת המועצה הוא מסמך אשר מפרט את תאריך ומיקום הישיבה, וחשוב מכך, את משתתפי הישיבה, הנושאים שעל הפרק ועמדת המשתתפים ביחס אליהם. מיותר להכביר במילים על החשיבות הרבה הטמונה בפרסום הפרוטוקולים, המהווים שיקוף לפ־ עילות השוטפת של נבחרי הציבור ועמדותיהם מצד אחד, וכלי ממשי לעידוד מעורבות ציבורית ופיקוח אזרחי מצד שני.

54% מהרשויות פרסמו פרוטוקולים עבור שנה זו והעמידו מידע זה לציבור גם עבור השנתיים הקודמות, **7%** מהרשויות פרסמו פרוטוקולים עבור שנה זו והעמידו מידע זה לציבור גם עבור שנה קודמת, **7%** מהרשויות פרסמו פרוטוקולים עבור שנה זו בלבד, **25%** מהרשויות קיימו חובה זו באופן חלקי ביותר, ו- **7%** מהרשויות לא העמידו אף פרוטוקול לעיונו של הציבור בשלוש השנים האחרונות.

תרשים 7: פרסום פרוטוקולי ישיבות המועצה

7%
הרשויות שלא קיימו את החובה כלל

25%
הרשויות שקיימו חובה זו באופן חלקי ביותר

7%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית בלבד

7%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית ושנה קודמת

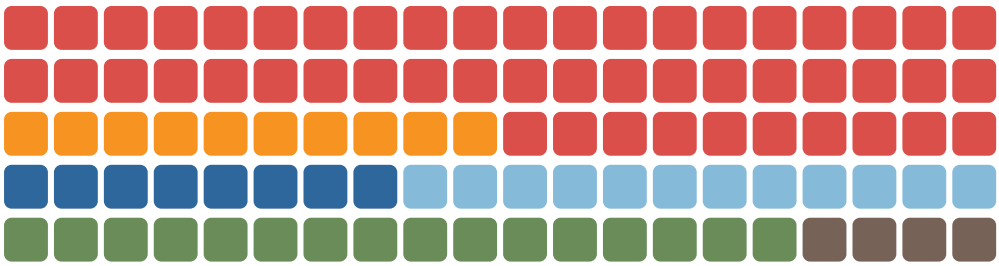
54%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית והשנתיים הקודמות

הקלטות (או תמלילי) ישיבות מועצת הרשות בדלתיים פתוחות[3]

החובה בדבר פרסום הקלטות ישיבות הרשות (או תמלילי הישיבות) מוסיפה נדבך נוסף על חובת פרסום הפרוטוקולים ומחזקת את השקיפות בזירת השלטון המקומי. נהוג לומר כי הציבור "משתתף" בישיבות הרשות באופן עקיף דרך נבחרי הציבור שבהם בחר. הציבור אמנם רשאי להשקיף מן הצד בישיבות המועצה המתקיימות בדלתיים פתוחות, אך פרסום הקלטותיהן מביא את תוכן הישיבה "עד לביתו" של התושב ומקל עליו לעקוב אחר הנעשה במליאת המועצה. באמצעות האזנה להקלטות של ישיבות הרשות, יכול הציבור להתרשם מעבודת הרשות, מעבודת ראש הרשות, ומעבודתם של נבחרי הציבור שהם חלק חשוב במנגנון הבלמים והאיזונים בדמוקרטיה המקומית.

20% מהרשויות המקומיות הערביות פרסמו הקלטות (או תמלילי) ישיבות עבור שנה זו והעמידו מידע זה לציבור גם עבור לפחות אחת מהשנתיים הקודמות, **8%** מהרשויות פרסמו מידע זה עבור השנה הנוכחית בלבד, **22%** מהרשויות פרסמו הקלטות (או תמלילי) ישיבות עבור שנה אחת לפחות מהשנתיים הקודמות (ללא מידע מהשנה הנוכחית), ו-**50%** מהרשויות לא פרסמו אף הקלטת (או תמליל) ישיבה בשלוש השנים האחרונות.

תרשים 8: פרסום הקלטות (או תמלילי) ישיבות המועצה

50% הרשויות שלא קיימו את החובה כלל

10% הרשויות שקיימו חובה זו עבור שנה קודמת בלבד

12% הרשויות שקיימו חובה זו עבור שנתיים קודמות בלבד

8% הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית בלבד

4% הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית ושנה קודמת

16% הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית והשנתיים הקודמות

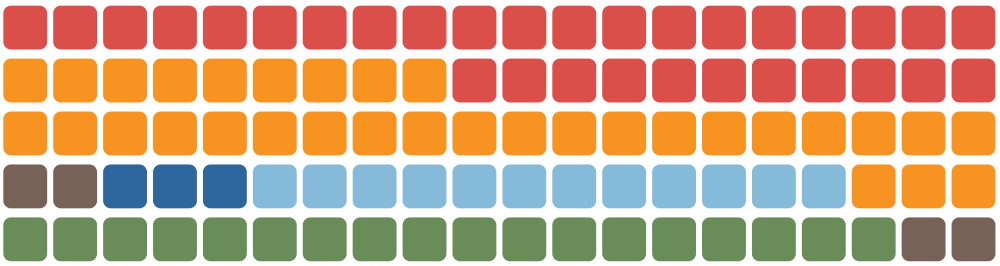
3. יצוין בהקשר זה כי חובת הקלטת ישיבות המועצות המקומיות והאזוריות (להבדיל מהעיריות) התווספה לספר החוקים בחודש מרץ 2016 (ונכנסה לתוקף באפריל 2016) בעקבות עתירה לבג"ץ שהגישה העמותה כנגד שר הפנים (בג"ץ 6606/15 עורכי דין לקידום מנהל תקין (ע"ר) נ' שר הפנים, ניתן ביום 21.02.16). על העיריות החובה חלה משנת 2009.

תקציב הרשות לשנה הנוכחית

פרסום התקציב של הרשות הוא אחד המרכיבים המרכזיים בקידום ערך השקיפות וביצי־רת אמון בין הרשות לציבור שאותו היא משרתת. במהותו, התקציב הוא המסמך העיקרי המפרט את האופן שבו עתידה הרשות לחלק את המשאבים הציבוריים, לרבות הניצול המתוכנן של כספי משלם המסים. עיון בתקציב הרשות מלמד על השקעותיה הצפויות, ומכאן, על סדרי עדיפויותיה. התקציב אף מאפשר לציבור להתרשם ולהסיק מסקנות באשר לקיום הבטחותיו של ראש הרשות בקידום סדר העדיפויות שעליו הצהיר.

22% מהרשויות המקומיות הערביות בלבד פרסמו התקציב עבור השנה הנוכחית ולפחות עבור שנה קודמת אחת, **3%** מהרשויות פרסמו התקציב עבור השנה הנוכחית בלבד, **44%** מהרשויות פרסמו התקציב עבור לפחות אחת מהשנתיים הקודמות (ללא מידע מהשנה הנוכחית), לעומת **31%** מהרשויות שלא עשו כן.

תרשים 9: פרסום תקציב הרשות

31%
הרשויות שלא קיימו את החובה כלל

32%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור שנה קודמת בלבד

12%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור שנתיים קודמות בלבד

3%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית בלבד

4%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית ושנה קודמת

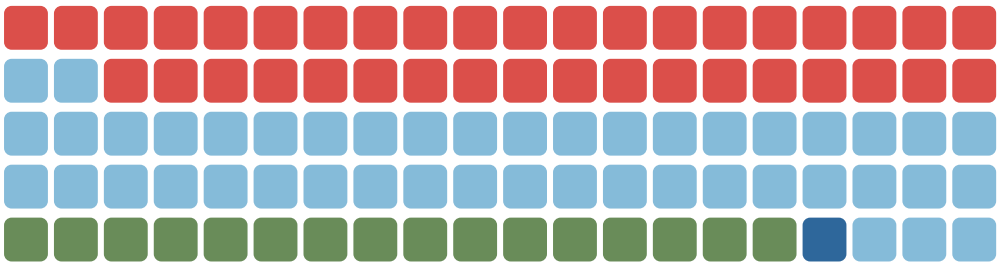
18%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית והשנתיים הקודמות

תמצית הדוחות הכספיים

אם התקציב נחשב כמתווה דרך להכנסות הרשות הצפויות ולהוצאותיה על פרויקטים שונים, הרי שהדוחות הכספיים מציגים את סוף המסלול ומפרטים בפני הציבור את תוצאות הפעילות בפועל. מעבר לכך, תמצית הדוחות הכספיים מתייחסת גם לסיכונים שעמם עתידה הרשות להתמודד (הליכים משפטיים או שינויים ארגוניים), והיא כוללת את שווי הנכסים שבחזקת הרשות.

1% מהרשויות פרסמו את תמצית הדוחות הכספיים עבור שנת הכספים החולפת (2024) בלבד, ללא פרסום דוחות משנים קודמות, **16%** מהרשויות פרסמו את דוחות השנה האחרונה ודוחות עבור לפחות אחת מהשנתיים שקדמו לה, **45%** מהרשויות פרסמו דוחות עבור אחת מהשנתיים הקודמות (ללא השנה האחרונה), ו-**38%** מהרשויות המקומיות הערביות לא קיימו חובה זו כלל.

תרשים 10: פרסום תמצית הדוחות הכספיים

38%
הרשויות שלא קיימו את החובה כלל

45%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור אחת מהשנתיים הקודמות בלבד

1%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית בלבד

16%
הרשויות שקיימו חובה זו עבור השנה הנוכחית והשנתיים הקודמות

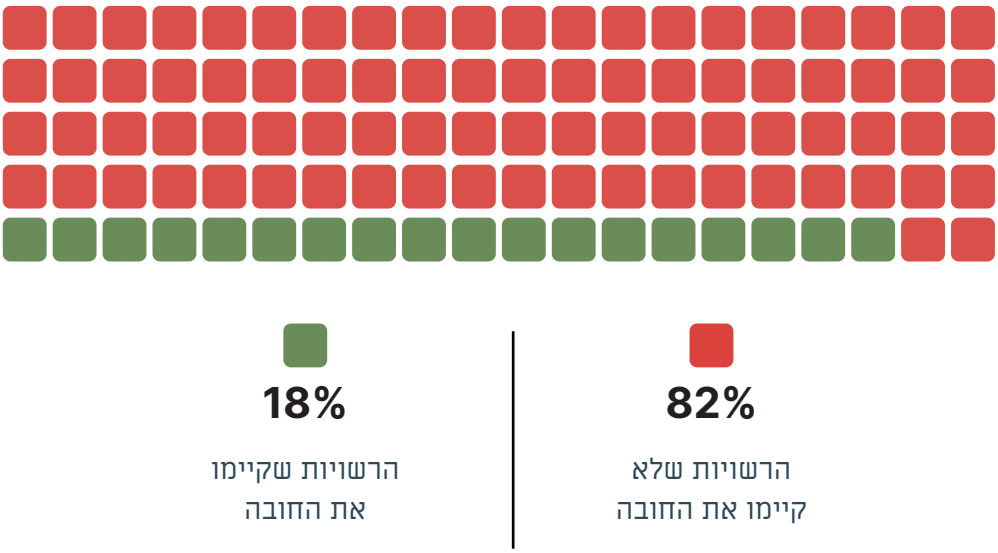
פריטים משניים המעוגנים בדין

פרסום התכנית השנתית להעסקת אנשים עם מוגבלות ברשות המקומית

לפי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, מחויבת הרשות המקומית להבטיח ייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות בקרב עובדיה, כך ששיעורם של אלה לא יפחת מ-5%. כל עוד שהרשות אינה מגיעה ליעד זה, יהיה עליה לפרסם תכנית שנתית להבטחת ייצוג הולם, לפי החוק האמור. בשנים האחרונות החלו רשויות להכין תכניות כאלה ולפרסמן, אך מרבית הרשויות טרם השכילו לקיים חובה זו.

הבדיקה העלתה כי רק **18%** מהרשויות פרסמו תכנית להעסקת אנשים עם מוגבלות, לעומת **82%** מהרשויות שלא עשו כן.

תרשים 11: פרסום תכנית שנתית להעסקת אנשים עם מוגבלות

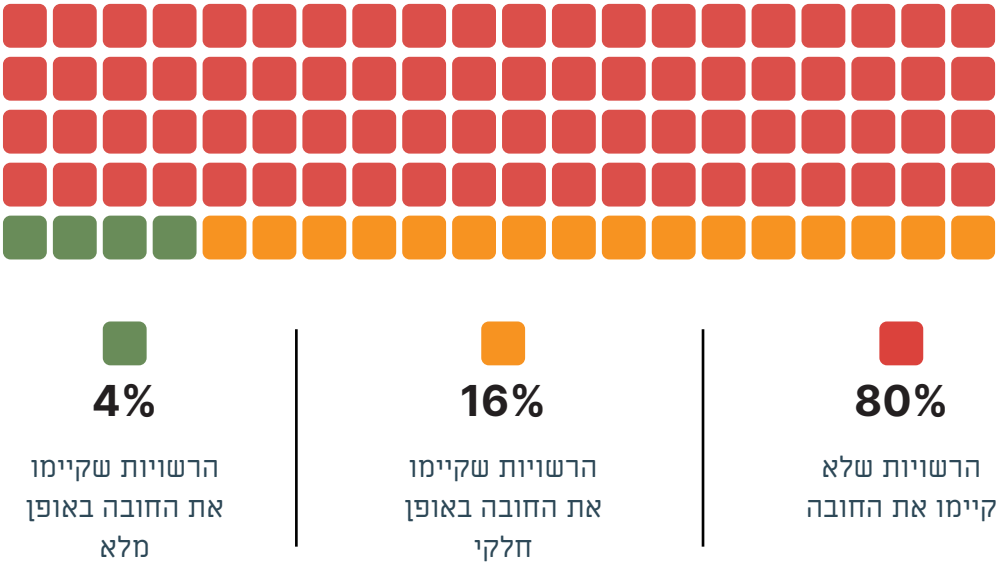

פרסום מידע בעניין איכות הסביבה לפי תקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור)

תקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור), התשס"ט-2009, מחייבות כל רשות מקומית לפרסם מידע וממצאי בדיקות שערכה בנוגע למפגעים סביבתיים, כגון פליטת חומרים לסביבה, רעש, ריח, או קרינה. על הרשות לפרסם את שם החומר, כמותו, ריכוזו, סוג ודרגת הרעש או הקרינה וכן הלאה. כמו כן, עליה לפרסם פרטים בנוגע למקום, עיתוי ואופן עריכת הבדיקה. פרסום כזה עשוי להגביר את המודעות לסוגיות הסביבה, ולאפשר לציבור לגבש עמדה בנושא ולפעול למניעת מפגעים סביבתיים.

4% מהרשויות קיימו חובה זו באופן מלא, **16%** מהרשויות קיימו חובה זו באופן חלקי, ו- **80%** מהרשויות לא קיימו חובה זו.

תרשים 12: פרסום מידע בעניין איכות הסביבה לפי תקנות חופש המידע

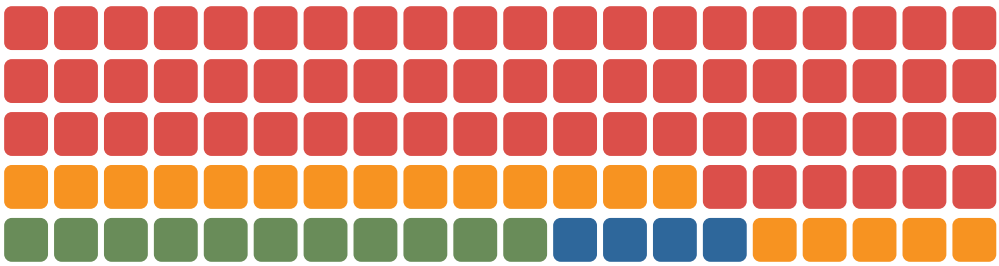
נושאים מהותיים שאינם מעוגנים בדין

דוחות מבקר הפנים של הרשות המקומית

דוח מבקר הפנים הוא מסמך מקיף אשר בוחן את פעילותה של הרשות בשנה נתונה. הדוח נוגע לאופן פעילותה של הרשות, להתנהלותם של עובדיה, לניהול חשבונותיה, לניצול המשאבים הציבוריים, לעמידה ביעדים ועוד. נוכח זאת, העמדתו לעיונו של הציבור היא חיונית, על מנת לחשוף את הציבור לליקויים שנפלו בפעילות הרשות, ולאפשר לו לעקוב אחר תיקון הליקויים והצעדים שננקטו ויינקטו למניעת הישנותם. פרסום דוח המבקר באתר הוא משימה פשוטה למדי שאינה כרוכה במאמץ רב.

11% בלבד מהרשויות המקומיות הערביות פרסמו את דוח מבקר הפנים לשנת הביקורת האחרונה ודוחות מהשנתיים הקודמות, **4%** פרסמו דוח השנה האחרונה בלבד, **19%** מה־רשויות פרסמו דוחות מהשנתיים הקודמות (ללא השנה האחרונה), ו- **66%** מהרשויות לא פרסמו כל דוח משלוש השנים האחרונות.

תרשים 13: פרסום דוחות מבקר הפנים של הרשות המקומית

66%
רשויות שלא פר־סמו דוחות כלל

19%
רשויות שפרסמו דוחות ביקורת עבור אחת מהשנתיים הקודמות בלבד

4%
רשויות שפרסמו דוחות ביקורת עבור השנה הנוכחית בלבד

11%
רשויות שפרסמו דוחות ביקו־רת עבור השנה הנוכחית ועבור אחת מהשנתיים הקודמות

השקיפות ברשתות החברתיות

הרשתות החברתיות מהוות כיום אחד הערוצים החשובים ליצירת קשר וקבלת עדכו־נים שונים. החברות השונות, משרדי הממשלה ויתר המוסדות הציבוריים מפעילים דפים ברשתות החברתיות (ובמיוחד ברשת פייסבוק), ודפים אלה זוכים לתפוצה רחבה. בש־נים האחרונות, גובר שימוש הרשויות המקומיות ברשתות אלה, ועולות קריאות לאסדרת תחום זה.

בינתיים, אין חובה בדין לנהל דף ברשתות החברתיות, ואין הגבלות ברורות לגבי התוכן של דפים אלה. אולם, כפי שציינו קודם, כל פרסום מעבר לסף המינימלי הקבוע בדין הוא צעד מבורך. רשתות אלה עשויות לשמש כאמצעי קשר נוסף, דרכו יכול התושב לקבל עד־כונים ומידע על אודות פעילות הרשות ושירותיה.

אולם, בהינתן היעדר האסדרה והיעדר הוראות דין ברורות בכל הנוגע להפעלת דפים ברשתות החברתיות, כלי זה עלול להיות מנוצל לקידום אישי של הנהלת הרשות, לתעמו־לת בחירות, או לפרסום מגמתי המסתפק במידע שנוח לרשות לפרסם. כך למשל, רשויות אינן מפרסמות מידע ביחס לתקציב ברשתות החברתיות, ובוחרות להדגיש בפרסומיהן אירועים שוליים בעלי אופי חגיגי.

מכל מקום, חרף החשש מפני ניצול הרשתות החברתיות לרעה, תוך שימוש בעקרון הש־קיפות ככסות לכך, הרשתות החברתיות הן אמצעי חשוב נוסף להגברת השקיפות. חלק מהרשויות מנצלות את טכנולוגיית השידור הישיר בדפי הפייסבוק ומשדרות ישיבות של מליאת המועצה, וזאת ללא ספק עליית מדרגה חשובה וראויה לשבח.

כמו כן, חלק מהרשויות מנצלות את הדפים ברשתות החברתיות לשם יצירת קשר ישיר עם הציבור לרבות במתן מענה לשאלות פרטניות של תושבים, המועלות באמצעות הוד־עות או תגובות בדף, בנושאים שונים כגון מועדי אירועים מסוימים, דרכי קבלת שירותים, רישום למוסדות חינוך ולחוגים וכיו"ב.

בדיקה כמותית להפעלת דפים ברשתות החברתיות

דפי הרשויות המקומיות ברשת החברתית פייסבוק

הבדיקה שערכנו העלתה כי כל הרשויות המקומיות הערביות, למעט המועצה המקומית כפר יאסיף (84 מתוך 85 רשויות מקומיות), מנהלות לפחות דף אחד ברשת פייסבוק. חלק מהרשויות מנהלות מספר דפים, כך שלכל אחד מהאגפים המרכזיים קיים דף נפרד.

תרשים 14: הפעלת דף עירוני ברשת החברתית פייסבוק

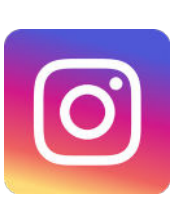

תדירות הפרסום בדפים אלה שונה ולא עקבית. חלקם מפרסמים פרסומים באופן יומי, חלקם מפרסמים מספר פרסומים בחודש, חלק מפרסמים מספר פרסומים בשנה, וחלקם מוזנחים מזה שנים.

חשבונות הרשויות המקומיות ברשת החברתית אינסטגרם

בהתייחס לרשת החברתית אינסטגרם, הבדיקה העלתה כי 40 מתוך 85 רשויות מקומיות מנהלות לפחות חשבון אחד ברשת.

תרשים 15: הפעלת חשבון עירוני ברשת החברתית אינסטגרם

בהשוואה לרשת החברתית פייסבוק, השימוש ברשת אינסטגרם הוא עדין מצומצם, הן מבחינת מספר הרשויות שמפעילות חשבון עירוני ברשת זו והן מבחינת תדירות הפרסומים. אולם בהשוואה לשנה הקודמת (2024) ישנה עלייה משמעותית במספר הרשויות המנהלות חשבונות ברשת זו – מספרן עלה מ-29 בשנה הקודמת ל-40 בשנה זו.

בחינת תדירות הפרסום בעיריות והמועצות המקומיות הערביות הגדולות

להבנה מושכלת יותר של דרכי השימוש של הרשויות המקומיות הערביות ברשתות החברתיות וטיב המידע המתפרסם ברשתות אלה, ערכנו בדיקה כמותית של מספר הפרסומים בדפי הפייסבוק שמפעילות העיריות הערביות (14 עיריות) ובדפים שמפעילות 9 המועצות המקומיות הערביות הגדולות ביותר (במספר התושבים).[4] הבדיקה התבצעה לעניין הפרסומים בדפים אלה החל מיום 01.04.25 ועד יום 30.09.25. לאחר הבדיקה בוצעה השוואה מול בדיקה דומה שביצענו במסגרת מוניטור השקיפות לשנת 2024.

הממוצע החודשי של פרסומי הרשויות הגדולות ברשת פייסבוק

הרשות המקומית	הממוצע החודשי לפרסומים 2025	השינוי לעומת השנה הקודמת
אום אל-פחם	161	38%
עראבה	40	-5%
כפר קאסם	19	-37%
ערערה	44	26%
מג'אר	34	-20%
טייבה	35	-27%
באקה אל-ג'רביה	31	12%
סח'נין	36	128%
שפרעם	39	-8%
כפר מנדא	10	-32%
רהט	0.3	0%
ג'דיידה מכר	2	70%
נצרת	12	56%
כפר כנא	23	-8%
כפר קרע	48	24%
קלנסווה	13	33%
כסייפה	2	-67%
טירה	49	68%
טמרה	41	46%
תל שבע	33	17%
חורה	19	44%
אל-קסום	0	-
ערערה בנגב	10	-26%

4. בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המועצות המקומיות הערביות הגדולות ביותר הן כפר כנא, כפר מנדא, ערערה, ג'דיידה מכר, ערערה בנגב, כסייפה, תל שבע, חורה ואל-קסום.

כפי שניתן להיווכח מעיון בטבלה, ככלל ניתן לזהות מגמה של עלייה במספר הפרסומים של הרשויות הנזכרות בהשוואה לשנה שעברה. טעם אפשרי לדבר הוא הפרסום החוזר של הודעות הקשורות למצב המלחמה והנחיות החירום כפי שיפורט בהמשך.

כפי שציינו, אין חובה לפרסם מידע מסוים בדפים אלה, ולכן מספר הפרסומים אינו מעיד בהכרח על רמת השקיפות. במסגרת זו, ייתכן כי רק מעט מן הפרסומים יתמקדו בנושאים מהותיים כגון מכרזים, ישיבות, תקציבים וכיו"ב, ואילו חלק הארי הינם פרסומים על בי־קורים שערך ראש הרשות, על ברכות לתושבים ועל הודעות תנחומים. מכל מקום, מספר הפרסומים מהווה אינדיקציה ביחס למידת השימוש ברשתות החברתיות כחלק מהקשר עם הציבור.

בחינת תוכן הפרסומים בעיריות והמועצות המקומיות הערביות הגדולות

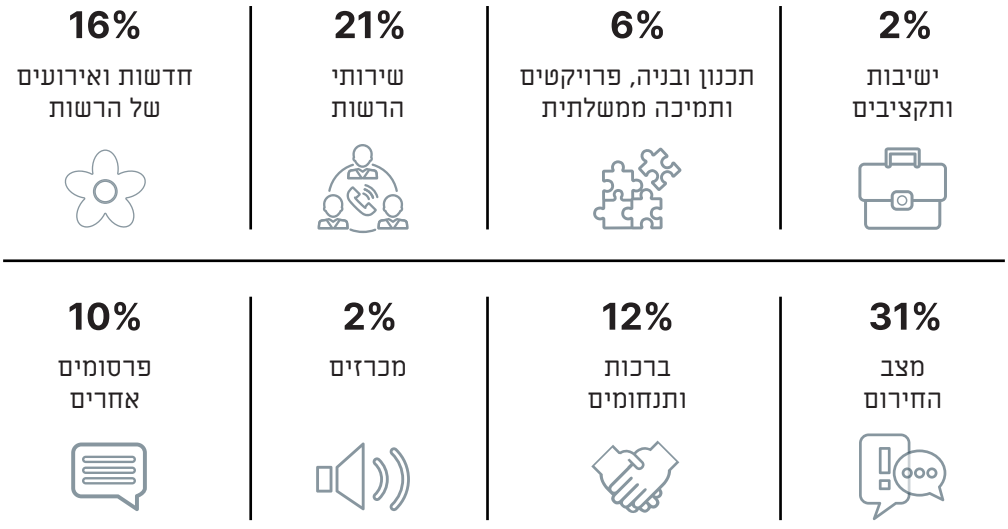
בנוסף לבדיקת היקף השימוש של הרשויות המקומיות ברשתות החברתיות, בדקנו במ־סגרת מוניטור השקיפות לשנה זו את תכני הרשומות (פוסטים) שפורסמו בתקופה שבין 01.04.2025 ועד 30.09.25 ב-23 הרשויות המקומיות הגדולות בחברה הערבית. בדיקה זו מאפשרת התרשמות מקרוב מאופן השימוש ברשתות החברתיות ומידת התרומה של פרסומים אלה לקידום שקיפות.

לאחר התרשמות מהפרסומים, חילקנו אותם ל-8 קטגוריות, באופן הבא:

- ישיבות ותקציבים
- תכנון ובניה, פרויקטים ותמיכה ממשלתית
- שירותי הרשות
- חדשות ואירועים של הרשות
- מצב החירום
- ברכות ותנחומים
- מכרזים
- פרסומים אחרים

בחודש דצמבר 2025, בדק צוות העמותה את הפרסומים הנזכרים, שמספרם 4196, וחי־לק אותם לפי הקטגוריות שלעיל. להלן נציג תוצאות הבדיקה:

תרשים 16: תוכן הפרסומים ב-23 רשויות מקומיות

כפי שניתן ללמוד מהתרשים, הפרסומים בעלי תוכן מגוון, אולם מרביתם עוסקים בשירותי הרשות או דיווחים על אירועים וטקסים שהיא מארגנת וביקורים ופגישות של ראש הרשות והעובדים הבכירים (שתי קטגוריות אלה היוו 37% מהפרסומים). ברכות ותנחומים לתושבי היישוב היוו 12% מהפרסומים.

הפרסומים ביחס למלחמה ומצב החירום היוו 31%. העוקב אחרי דפי הרשויות יוכל להתרשם כי מרבית הפרסומים שעוסקים במצב החירום הוכנו על-ידי פיקוד העורף וגופים אחרים, ואילו משימת הרשויות המקומיות התמצתה בשיתוף מסרים אלה.

הבדיקה מראה כי פרסומים מעטים של הרשויות עוסקים בענייניהן הניהוליים והפיננסיים. פרסומים ביחס לישיבות ותקציבים היוו 2% בלבד מהפרסומים שנבדקו.

הטבלה הבאה מציגה תוכן הפרסומים (באחוזים) בדפי הרשויות ברשת פייסבוק, בחלוקה לקטגוריות:

הרשות	ישיבות ותקציבים	תכנון ובניה, פרויקטים ותמיכה ממשלתית	שירותי הרשות	חדשות ואירועים של הרשות	מצב החירום	ברכות ותנחומים	מכרזים	פרסומים אחרים
אום אל-פחם	1%	5%	24%	25%	9%	14%	13%	9%
עראבה	0.4%	3.4%	26.1%	23.1%	22.3%	3.8%	0.8%	20.2%
כפר קאסם	3.5%	3.5%	12.3%	8.8%	42.1%	7.0%	0.9%	21.9%
ערערה	0.4%	6.1%	28.9%	26.2%	22.4%	8%	1.1%	6.8%
מג'אר	0.5%	21.4%	42.7%	9.2%	11.2%	7.8%	2.9%	4.4%
טייבה	1.4%	10.1%	16.3%	19.7%	32.7%	4.3%	4.3%	11.1%
באקה אל-ג'רביה	0.6%	12.9%	24.7%	12.9%	35.4%	10.7%	0.0%	2.8%
סח'נין	0.0%	2.3%	18.5%	17.1%	54.2%	5.1%	0.0%	2.8%
שפרעם	0.4%	6.0%	17.6%	29.6%	27.9%	3.4%	0.4%	14.6%
כפר מנדא	3.3%	0%	27.9%	19.7%	24.6%	9.8%	4.9%	9.8%
רהט	0%	0%	0%	0%	50%	50%	0%	0%
ג'דיידה מכר	0%	20%	20%	0%	60%	0%	0%	0%
נצרת	13.0%	4.3%	18.8%	13%	32%	13%	1.4%	4.3%
כפר כנא	0.0%	0.8%	11.3%	12.0%	26.3%	39.8%	0%	9.8%
כפר קרע	0%	12.2%	19.9%	39.9%	21.3%	2.1%	1.7%	2.4%
קלנסווה	1.0%	0.0%	10.1%	20.3%	51.3%	6.3%	3.8%	7.6%
כסייפה	0%	0%	33.3%	0.0%	11.1%	22.2%	0.0%	33.3%
טירה	3.1%	3.4%	19.7%	20.0%	32.2%	2.4%	10.8%	8.5%
טמרה	2.1%	5.0%	25.8%	22.9%	32.5%	2.1%	0.0%	9.6%
תל שבע	0%	9.2%	24.5%	11.2%	30.1%	11.7%	0.5%	12.8%
חורה	0.9%	0.0%	24.1%	25.9%	17.9%	7.1%	3.6%	20.5%
אל-קסום	-	-	-	-	-	-	-	-
ערערה בנגב	1.6%	9.8%	11.5%	8.2%	27.9%	31.1%	0.0%	9.8%

התוצאות מלמדות כי הפעלת הדפים ברשתות החברתיות נועדה בעיקר לצרכי שיווק ויחסי ציבור, ולא לקידום שקיפות. זה מסביר את הזרקור המופנה לפגישות עבודה, ביקורים, אירועים, מודעות ביחס לשירותי מחלקת הספורט, החינוך והמרכזים הקהילתיים, ופרויקטים מתחום הפיתוח, הבינוי, סלילת רחובות וכו'. במקביל, לא זוכות ישיבות המועצה וענייני התקציב לפרסום הולם.

יובהר, אין אנו מבקשים להמעיט מחשיבות הפרסומים ביחס לשירותים השונים, ואין מניעה לדווח על פעילויות ואירועים שונים, אולם הנתונים מראים כי קצב הפרסום בנושאים אלה עולה על הנדרש (בהשוואה לתחומים אחרים). למשל, ישנה חשיבות בהודעה לציבור על עריכת קייטנה, דרכי הרישום, המועדים וכדומה, אך אין חשיבות מיוחדת בדיווח על נסיעת משתתפי הקייטנה לסיור מסוים, במיוחד בדפי עיריות אשר משרתות עשרות אלפי תושבים. אירוע כזה, כמו קייטנה או חוג, זוכים לסיקור יתר (ולעתים בלתי סביר) בחלק מהרשויות.

תופעה נוספת, שממחישה את השימוש ברשתות החברתיות לצרכי יחסי ציבור (ולא לקידום שקיפות), היא פרסום ברכות לתושבים, בעקבות הישגים אישיים, כמו סיום תואר אקדמי, קידום בעבודה וכו', או הודעות תנחומים. לעתים מתווספת לפרסומים אלה חתימת ראש הרשות. חלק מהרשויות עורכות עיצוב מיוחד להודעות לשם כך, שכולל סמליל (לוגו) הרשות, תמונות אישיות וביטויים שונים. חרף החשיבות החברתית לפרסומים אלה, אין חשיבות מיוחדת בהעסקת הרשויות (עיריות ומועצות המשרתות עשרות אלפי תושבים) והעמסת דפיהן במסרים אלה, ואין הצדקה להקצאת משאבים להפקתם. בהקשר זה יצוין כי במקביל לדף הרשות, מנהלים ראש הרשות וחברי המועצה חשבונות ודפים פרטיים וביכולתם להשתמש בהם להעברת מסרים מסוג זה. התופעה נפוצה בהיקף משתנה מרשות לאחרת, באום אלפחם באה לידי ביטוי ב-130 פרסומים (14% מפרסומי הרשות), בכסייפה היוו הפרסומים תחת קטגוריה זו 22% מפרסומי המועצה, ובכפר כנא הגיע שיעורם ל-40%.

יצוין כי בדומה להפעלת אתרי האינטרנט, גם בתחום הרשתות החברתיות קיים שוני בין הרשויות השונות – הן מבחינת כמות והן מבחינת תוכן הפרסומים. חלק מהרשויות משתמשות ברשתות החברתיות בתדירות גבוהה, חלקן פחות. חלק מהרשויות מנצלות פלטפורמות אלה לקידום שקיפות, וחלקן מסתפקות בסיקור טקסים ופרסום ברכות והודעות תנחומים.

מסקנות וסיכום

תמונת המצב ביחס לשקיפות ברשויות המקומיות הערביות הפכה ליותר מגוונת מכפי שהייתה בעבר. כיום אנו עדים לקיומה של קבוצת רשויות המקפידות על רמה ראויה של שקיפות, וחלקן אף מתקדמות באופן עקבי מדי שנה. הפרסום בנושאים מסוימים הפך לנהוג בעבודת מרבית הרשויות.

עם זאת, רבות מהרשויות לא מייחסות חשיבות מספקת לנושא השקיפות – וזאת בלשון המעטה. על-פניו, הנהלת רשויות אלה לא חשה מחויבות כלפי הציבור, ולא שמה כנגד עיניה את החובה לשקף בפניו את אשר עושה (או לא עושה).

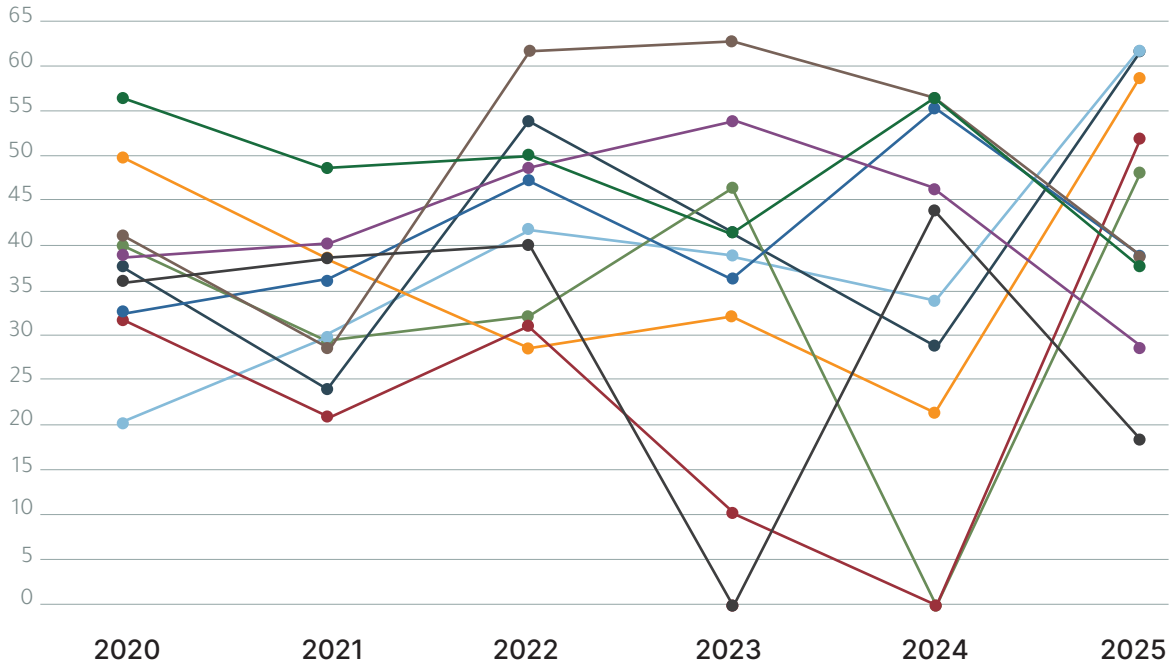
חרף פשטות המשימה – הפעלת אתר אינטרנט ופרסום מספר מסמכים ופריטי מידע כמדי חודש, שאינה דורשת משאבים כספיים מיוחדים או שעות עבודה מרובות, נמנעות עשרות רשויות מפרסום מידע בסיסי ביותר שמחובתן לפרסם, כגון פרוטוקולי ישיבות, התקציב והדוחות הכספיים.

הממצאים מראים כי הרשויות מצליחות בפרסום מידע שאינו טעון עדכון באופן שוטף, כמו חוקי העזר (88% מהרשויות פרסמו מידע זה באופן מלא או חלקי), שמות בכירי הרשות וכדומה. אולם מרביתן נכשלות בפרסום מידע עדכני: כך למשל 35% מהרשויות לא פרסמו את צו הארנונה לשנה הנוכחית, 75% מהרשויות לא פרסמו את התקציב השנתי, ו-72% מהן לא פרסמו כל הקלטה של ישיבותיהן לשנת 2025.

פעילות "עורכי דין לקידום מנהל תקין", לאורך השנים, באמצעות פרסום זה, ובאמצעות מאות פניות לרשויות ועשרות הליכים משפטיים, תרמה במידה מסוימת להגברת השקיפות, והדבר בא לידי ביטוי בממוצע השנתי הכללי של כלל הרשויות במוניטור השקיפות שעלה מ-21% ב-2017 ל-43% בשנה זו. תרמו לכך גם מענקים ממשלתיים מסוימים שניתנו לרשויות להגברת הדיגיטציה. אולם, המשקל המכריע בעניין זה נתון למידת המחויבות של הרשות לקידום השקיפות, הקפדתה על קיום הוראות החוק והתמדתה בעדכון האתר באופן שוטף. למרבה הצער, אנו רואים תכופות כי רשויות משפרות אתריהן בעקבות הליך משפטי או בעקבות קבלת מענק מסוים, אך עושות זאת לתקופה מוגבלת, וכעבור זמן מה המידע שבאתר הופך למידע ישן וחסר ערך.

להבהרת הסוגיה, נתייחס לחמש הרשויות בעניינן נרשמה העלייה הגבוהה ביותר בציון מוניטור השקיפות בהשוואה לשנה שעברה, ולחמש הרשויות שחלה בעניינן ההידרדרות הקיצונית ביותר בהשוואה לשנה שעברה. בתרשים הבא, נציג את הציון הכללי שקיבלו רשויות אלה בשנים 2020 ועד 2025:

תרשים 17: הציון הכללי לרשויות המשתפרות והמידרדרות בין השנים 2020 ו-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ערערה	20%	30%	42%	39%	34%	62%
ג'סר א זרקא	37%	24%	54%	42%	29%	62%
מעלה עירון	50%	38%	28%	33%	21%	58%
מסעדה	40%	29%	33%	46%	0%	47%
ע'ג'ר	32%	22%	31%	10%	0%	53%
טורעאן	33%	36%	47%	36%	55%	39%
מג'אר	39%	40%	48%	54%	46%	28%
ג'לג'וליה	41%	28%	62%	63%	56%	39%
עין קניא	56%	48%	50%	42%	56%	37%
דבוריה	36%	38%	35%	0%	44%	17%

מרבית הרשויות אליהן מתייחס התרשים לא מקפידות על רמת שקיפות נאותה לאורך זמן. כעולה מהתרשים, הרשות משתפרת בשנה מסוימת (לרוב אחרי נקיטה בהליכים משפטיים כנגדה), אך לא שומרת על אותו קצב בפרסום תכנים באתר, ולא מזינה חומרים חדשים.

השינויים המוצגים בתרשים מוכיחים כי היכולת של כל גורם חיצוני (ממשלתי או אזרחי) בחילול שינוי ברמת השקיפות ברשות היא לעולם מוגבלת, וכי השינוי מותנה בסדר העדיפויות של הרשות עצמה, מידת מחויבותה לערך השקיפות והקפדתה על הבאת עיקר החלטותיה ועניניה הכלכליים והניהוליים לידיעת הציבור.

מוכיח זאת גם השוני בין דפי הפייסבוק הפעילים מאוד בחלק מהרשויות לבין אתרי האינטרנט, שכמעט ריקים. להמחשת שוני זה, נציג להלן השוואה בין הציון של הרשויות במוניטור השקיפות (לפי אתר האינטרנט) לבין ממוצע הרשומות (הפוסטים) שמעלות אותן רשויות לדף הפייסבוק מדי חודש, שהוצג בפרק הקודם.

הרשות המקומית	הממוצע החודשי לפרסומים 2025	הציון במוניטור השקיפות 2025
אום אל-פחם	161	49%
עראבה	40	45%
כפר קאסם	19	41%
ערערה	44	62%
מג'אר	34	28%
טייבה	35	48%
באקה אל-ג'רביה	31	51%
סח'נין	36	58%
שפרעם	39	37%
כפר מנדא	10	11%
רהט	0.3	59%
ג'דיידה מכר	2	45%
נצרת	12	35%
כפר כנא	23	40%
כפר קרע	48	92%
קלנסווה	13	33%
כסייפה	2	58%
טירה	49	47%
טמרה	41	57%
תל שבע	33	28%
חורה	19	45%
אל-קסום	0	31%
ערערה בנגב	10	46%

בממוצע, מפרסמת כל אחת מהרשויות 30 פרסומים מדי חודש. כפי שציינו, חלקן מפרסמות מספר פרסומים ביום ומשקיעות משאבים בעיצוב תמונות והפקת סרטונים.

ההשוואה מלמדת על השקעה משמעותית ברשתות החברתיות (שאינן בגדר חובה חוקית), אל מול הזנחה בוטה של אתרי האינטרנט (שהחוק מחייב הן הקמתם והן פרסום תכנים מוגדרים בהם). תמונה זו משמיטה את הקרקע מתחת לטענות למחסור במשאבים, אשר משמיעות חלק מהרשויות מדי פעם, בניסיון להצדיק מחדל זה, ומוכיחה כי הכישלון נובע בעיקר מהאדישות שמגלות אותן רשויות לנושא השקיפות.

אשר לרשתות החברתיות, יודגש כי אין חולק על חשיבותן של רשתות אלה ותרומתן לקידום השקיפות, אך יובהר כי ריבוי פרסומים ברשתות אלה אינו מעיד בהכרח על מידה גבוהה של שקיפות. בדיקת תוכן הפרסומים שערכנו במסגרת הפרק הקודם העלתה כי רבים מהפרסומים הם בעלי אופי חדשותי-דיווחי (ולעתים תעמולתי) ביחס לביקורים במוסדות, פגישות עבודה, טקסים וכדומה, בעוד שענייני התקציב והישיבות מהווים יחדיו פחות מ-2% בלבד מפרסומי הרשויות. על-כן, מומלץ לגבש תכניות עבודה להפעלת דפים ברשתות החברתיות, תוך דגש על קידום שקיפות באמצעות כלי זה. כן מומלץ לערוך תקנון לדפים אלה, שייתן מענה למקרים של תגובות בלתי הולמות ועניינים אחרים, לבנות מנגנון למתן מענה סדור ושוטף לתגובות של תושבים באמצעות הדף, ולשמור על הפרדה מלאה בין דפי הרשות לבין הדפים האישיים והפוליטיים של נבחרי הציבור.

לבסוף נדגיש, שוב, הפעלת אתר אינטרנט עבור רשות מקומית, שתקציבה עומד על סך עשרות ולעתים מאות מיליוני שקלים ומעסיקה מאות עובדים, אינה משימה בלתי אפשרית – לא מבחינת המשאבים ולא מבחינת שעות העבודה הנדרשות. הדבר טמון בהצבת עיקרון השקיפות על סדר העדיפויות והפיכתו לחלק משגרת העבודה של הרשות.

נספח

רשימת התכנים שעל הרשויות המקומיות לפרסם באתרי האינטרנט שלהן

נושאים המעוגנים בדין

1. תיאור תחומי האחריות של הרשות
2. פירוט מבנה הרשות הציבורית, אגפיה, יחידותיה ויחידות הסמך שלה
3. שמות בעלי תפקידים בכירים העומדים בראש האגפים וחברי הרשות
4. מענה של הרשות ודרכי ההתקשרות עמה
5. סקירת עיקרי פעילות הרשות בשנה החולפת
6. סקירת עיקרי הפעילות המתוכננת לשנה האזרחית
7. תקציב הרשות הציבורית לשנה הנוכחית
8. פרסום שוטף של המכרזים לקליטת עובדים ברשויות המקומיות
9. פרסום שוטף של מכרזים לקראת התקשרות עם ספקים חיצוניים
10. דרכי תשלום אגרות חופש המידע
11. חוקי העזר של הרשות
12. פרטי הממונה על תלונות הציבור ודרכי הגשת תלונה
13. תמצית הדוחות הכספיים
14. שיעורי הארנונה ומועד תשלומה
15. פרוטוקולים של ישיבות הרשות בדלתיים פתוחות
16. הקלטות (או תמלילי) ישיבות הרשות בדלתיים פתוחות
17. דיווח של הממונה על חוק חופש המידע
18. דוח הממונה על תלונות הציבור
19. תמצית תקציב הוועדה המקומית/המרחבית לתכנון ובנייה
20. תנאים ודרישות בעניין רישוי עסקים

21. רשימת חוברות ועלוני מידע לציבור שהרשות פרסמה בשנה החולפת
22. פירוט המקומות והמועדים בהם ניתן לעיין בהנחיות המנהליות הכתובות לפיהן פועלת הרשות
23. תיאור ומטרות של מאגרי המידע של הרשות הציבורית, הרשומים לפי חוק הגנת הפרטיות
24. קרנות ומלגות שבמימון הרשות הציבורית
25. תמיכה שנתנה הרשות למוסדות ציבור בשנה החולפת, לרבות שם המוסד והיקף התמיכה שניתנה
26. המקומות והמועדים בהם ניתן לעיין בחוקי העזר של הרשות
27. מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור
28. מידע על התאמות נגישות שבוצעו ופרטי רכז הנגישות
29. התכנית השנתית להעסקת אנשים עם מוגבלות
30. מידע באשר למועצת תלמידים ונוער

נושאים מהותיים שאינם מעוגנים בדין

1. דוחות מבקר הפנים של הרשות המקומית
2. דיווח שוטף על פסקי הדין והחלטות של ערכאות שיפוטיות ומוסדות מעין שיפוטיים בעניין הרשות
3. דיווח שוטף על התקשרויות הרשות עם ספקים חיצוניים (10 ההתקשרויות הגדולות ביותר לפחות)

עורכי דין לקידום
מנהל תקין

מוניטור השקיפות
2025

עורכי דין לקידום מנהל תקין

Lawyers.for.Good.Governance

Office@LawGG.org

www.lawgg.org